

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С.МАКАРЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом по СумДПУ імені А.С. Макаренка

№ 165 від 29 березня 2021 року

В.о. ректора Л.В. Пшенична

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ
ДО НАВЧАННЯ В СУМСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ імені А.С. МАКАРЕНКА

УХВАЛЕНО

рішенням вченої ради університету
протокол № 10 від 29 березня 2021 року

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про забезпечення студентоцентрованого підходу до навчання в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (далі – Положення, далі – Університет) є основним нормативним документом, що формує модель розвитку освіти, за якої здобувач вищої освіти є активним учасником освітньо-наукового процесу. Студентоцентроване навчання є центральним елементом внутрішньої системи забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в Університеті.

1.2. Положення розроблене відповідно до: Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка, Положення про вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

1.3. Сутність студентоцентризму полягає у створенні моделі розвитку освіти, за якої студент з об'єкта перетворюється у суб'єкт освітньої діяльності, тобто на активного учасника науково-освітнього та культурно-мистецького процесу, стає відповідальним соціальним партнером, ініціативним учасником діяльності академічної спільноти.

1.4. У Положенні терміни вживаються в таких значеннях:

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових /творчих досягнень.

Індивідуальна освітня траєкторія – це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу кожного здобувача Університету в освітній діяльності, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі видів, форм і темпу здобуття освіти учасників освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в Університеті реалізується через індивідуальний навчальний план, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами навчальних дисциплін, курсів та освітніх програм, наукової роботи здобувача, розвитку духовного потенціалу та фахової підготовки.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та/або подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення навчання за освітньою програмою або окремими освітніми компонентами.

Студентоцентризм – це концентрація зусиль на врахування індивідуальних якостей, здатностей до формування індивідуальних освітніх траєкторій та, відповідно, індивідуального профілю компетентностей. В основі студентоцентрованого навчання не стільки знаннева, як компетентнісна парадигма освітньої діяльності, а також орієнтація на отримання симбіозу знань, умінь, навичок, здатностей розв'язувати складні завдання в умовах сучасних культурно-мистецьких, соціальних та економічних викликів.

Студентоцентроване навчання – підхід до організації освітнього процесу, що передбачає:

- заохочення здобувачів до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;

- створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;

- побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.

Студентоцентрований підхід передбачає розроблення освітніх програм, які зосереджені на результатах навчання, ураховують особливості пріоритетів особи, що навчається, ґрунтуються на реалістичності запланованого навчального навантаження, що узгоджується із тривалістю освітньої програми. При цьому студенту надаються більші можливості щодо вибору змісту, темпу, способу та місця навчання.

Student-centered approach розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу та встановлює взаємоповагу між студентом і викладачем, реальну вибірковість дисциплін, участь студентів у системі внутрішнього забезпечення якості в Університеті, процесах акредитації освітніх програм на засадах академічної доброчесності, наявність процедур реагування на студентські звернення тощо.

II. УПРОВАДЖЕННЯ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ

2.1. Студентоцентроване навчання полягає у залученні здобувачів до процесу забезпечення якості освітніх послуг щодо забезпечення вимог та очікувань здобувачів вищої освіти Університету шляхом використання зручних форм та методів надання освітніх послуг, участі у формуванні та перегляді освітніх програм підготовки, інтерактивності, мобільності та наставництва.

Організація освітнього процесу в Університеті здійснюється на таких засадах, які дозволяють здобувачеві виявити себе активним учасником освітньої та майбутньої професійної діяльності, спроможним до визначення особистісних цілей аналітичної діяльності та засобів їх досягнення, а також вибору ролі для себе серед інших учасників освітнього процесу.

2.2. Метою студентоцентрованого підходу до навчання і викладання Університету є:

- повага і врахування різноманітності студентів та їх потреб, уможливлуючи гнучкі навчальні траєкторії;
- врахування та використання різних способів надання освітніх послуг;
- гнучке використання різноманітних педагогічних методів;
- регулярне оцінювання та коригування способів надання освітніх послуг;
- підтримка відчуття автономності у того, хто навчається, водночас забезпечення йому відповідного супроводу і підтримки з боку викладача;
- сприяння взаємній повазі у стосунках «студент-викладач»;
- визначення офіційної процедури розгляду скарг та звернень студентів.

2.3. Основними завданнями студентоцентрованого підходу до навчання є:

- навчання, орієнтоване та спрямоване на здобувача;
- орієнтування освітнього процесу на освітні стандарти вищої освіти;
- впровадження європейських та світових практик студентоцентрованого навчання і викладання в освітній процес;
- компетентнісний підхід та участь здобувачів у формуванні та реалізації освітніх програм;
- навчання, що зорієнтоване на результати;
- вільний вибір здобувачами навчальних дисциплін;
- впровадження сучасних практик в діяльність Університету;
- доступність учасників освітнього процесу до методичного забезпечення з навчальних дисциплін;
- участь здобувачів у контролі за якістю освітнього процесу;
- створення комфортних умов співпраці здобувачів та викладачів;
- створення комфортних умов побуту для здобувачів;

- забезпечення права здобувачів на захист своїх прав через спрощену та прозору систему подачі та розгляду скарг.

- збільшення інформації фахового характеру, комунікації та зацікавленості в активному навчанні;

- орієнтування щодо особливостей навчання в Університеті: зміст, методи, умови, заходи, побудова програми, вибір у навчанні, соціалізація і фахова підтримка;

- поєднання можливостей навчання з проходженням курсів, участю у різноманітних заходах, набуттям трансверсальних компетентностей;

- реалізація фахових і загальноосвітніх цілей шляхом розширення та поглиблення знань у навчанні із застосуванням неформальної та інформальної освіти;

- запровадження мережевого навчання для підтримки самостійного навчання в межах освітнього процесу;

- опанування науки, що спонукає до дослідження;

- узгодженість організації навчання та проведення іспитів;

- втілення можливостей індивідуального вирішення питань щодо застосування і поглиблення знань під час навчання;

- академічна мобільність здобувачів.

2.4. Студентоцентроване навчання і викладання в Університеті ґрунтується на наступних принципах:

- взаємоповага у стосунках між здобувачами та викладачами;

- активне залучення здобувачів до реалізації всіх компонентів освітнього процесу;

- академічної свободи;

- академічної доброчесності;

- науковості та інновативності;

- демократичності, партнерства й соціальної відповідальності учасників освітнього процесу;

- доступності вищої освіти й рівності можливостей для всіх;

- сприяння навчанню впродовж життя;

- забезпечення якості вищої освіти і якості освітньої діяльності.

З цією метою:

- урахувати різноманітні індивідуальні потреби кожного здобувача через стимулювання мотивації, саморефлексії;

- здійснювати реалізацію гнучких навчальних траєкторій через організацію вивчення здобувачами дисциплін вільного вибору, академічну мобільність і трансфер кредитів;

- забезпечити зворотній зв'язок щодо освітнього процесу через наявність

процедур реагування на звернення здобувачів;

– надавати перевагу активного навчання перед пасивним, яке реалізується через сучасні передові форми та методи навчання, різні способи та методи подачі матеріалу, гнучкі та різноманітні форми контролю знань;

– акцентувати увагу на критичному та аналітичному навчанні з врахуванням вимог сучасного ринку професій;

– стимулювати зацікавленість у навчанні студента та його відповідальності за результати власного навчання, через формування індивідуальної траєкторії навчання, формування індивідуального плану тощо;

– сприяти ефективності організації самостійності студента і його наполегливості у засвоєнні навчального матеріалу;

– сформувати партнерські стосунки між викладачем і студентом, кінцевим результатом яких має бути високий рівень знань та працевлаштування випускника за фахом;

– активно залучати студента до реалізації всіх компонентів освітнього процесу;

– зберігати та розвивати духовно-інтелектуальні традиції здобувачів вищої освіти;

– запровадження широкого спектру форм контролю на різних етапах навчання всіма учасниками навчального процесу: студентом – самоконтроль, право на перездачу і отримання більш високої оцінки, викладачем – проміжний і семестровий контроль, адміністрацією – організація контрольних точок, реакція на скарги, і роботодавцем – підсумкова атестація і працевлаштування.

2.5. Студентоцентроване навчання надає здобувачу вищої освіти більші можливості щодо вибору змісту, темпу, способу та місця навчання, ураховує особливості пріоритетів особи, що навчається, ґрунтується на реалістичності запланованого навчального навантаження, яке узгоджується із тривалістю освітньої програми.

2.6. Здобувач вищої освіти відіграє ключову роль у процесі моніторингу через реалізацію в Університеті проєкту Агенти змін, який забезпечує тісну співпрацю зі студентським самоврядуванням, кураторами академічних груп, гарантами освітніх програм, завідувачами кафедр, директорами навчально-наукових інститутів/деканами факультетів, керівниками структурних підрозділів, членів ректорату щодо розв'язання питань забезпечення якості вищої освіти.

2.7. Інтерактивна взаємодія між учасниками освітнього процесу – викладачем і здобувачем, використання нових підходів до навчання, орієнтація на результат і спільна відповідальність за нього сприяє розвитку у студентів

самостійного мислення, спираючись на свої знання з теорії, практики і досвід, відпрацьовуючи комунікативні та групові навички взаємодії.

2.8. Основними категоріями студентоцентрованого навчання є компетентності, результати навчання та розвиток творчих здібностей і вподобань, орієнтація на отримання симбіозу знань, умінь, навичок, здатностей розв'язувати складні завдання в умовах сучасних культурно-мистецьких, соціальних та економічних викликів.

ІІІ. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ТА ПРИНЦИПІВ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

3.1. Реалізація завдань та принципів студентоцентрованого навчання і викладання в Університеті представлена у:

- можливості здобувачів вибирати навчальні дисципліни та викладачів, використовувати в освітньому процесі інноваційні навчальні технології;
- здійсненні системи заходів щодо підготовки випускників до майбутньої професійної діяльності через ефективну співпрацю з центрами зайнятості, органами місцевого самоврядування, науково-практичні конференції, «круглі столи» тощо;
- можливості формування індивідуального плану навчання здобувача з урахуванням його побажань;
- реалізації доступу до навчальних інформаційних ресурсів Університету через сайт персональних навчальних систем;
- запровадженні програми співпраці з провідними університетами Європи;
- впровадженні механізмів щодо реалізації академічної мобільності здобувачів;
- можливості навчатися за різними формами навчання паралельно на різних спеціальностях, освітніх програмах;
- вивченні та врахуванні думки здобувачів стосовно організації освітнього процесу, викладання навчальних дисциплін, змісту освітніх програм, системи оцінювання результатів навчання тощо;
- участі здобувачів в органах управління Університету;
- використанні зручних для здобувача форм та методів надання освітніх послуг;
- використанні в освітньому процесі інноваційних навчальних технологій;

- наявності регламентованих процедур розгляду апеляцій здобувачів;
- можливість вивчення навчальних дисциплін іноземними мовами;
- доступ до новітніх, у тому числі, англомовних публікацій, що відповідають змісту програми;
- наявності можливостей отримання освітніх послуг студентами з особливими потребами;
- впровадженні ефективної системи наставництва через інститути кураторства академічних груп тощо;
- реалізації можливості самооцінювання та самоконтролю результатів навчання студентів;
- прозорій системі критеріїв оцінювання результатів навчання студента;
- наявність соціальної інфраструктури для організації та підтримки побуту, відпочинку та оздоровлення студентів;
- механізмах розвитку духовного потенціалу та фахової підготовки здобувачів;
- системі внутрішньої нормативної бази Університету.

3.2. Студентоцентрикований підхід реалізується участю здобувачів у внутрішньому забезпеченні якості вищої освіти в Університеті, а саме:

- визнання ролі та місця здобувачів у політиці Університету та затверджених процедурах забезпечення якості вищої освіти на всіх рівнях;
- участь у процедурах поновлення, відрахування та переведення здобувачів;
- залучення до офіційного механізму затвердження, перегляду, модернізації та експертизи, моніторингу освітніх програм з метою увідповіднення освітніх програм своїм очікуванням та потребам;
- отримання можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті;
- можливість впливу на розроблення критеріїв, правил і процедур оцінювання здобувачів;
- можливість вибору таких форм та методів навчання, що оптимально сприяють вимогам студентоцентризованого підходу;
- отримання організаційної, консультативної та інших видів підтримки з метою реалізації своїх індивідуальних освітніх траєкторій;
- одержання інформації про умови міжнародного обміну, отримання стипендій чи проходження стажування та участі у них;
- одержання підтримки у працевлаштуванні та сприянні кар'єрного старту;

- оцінювання рівня викладання навчальних дисциплін в Університеті;
- доступ до навчальних та інформаційних ресурсів;
- доступ до публічної інформації;
- розвиток потенціалу вищої освіти Університету через програми академічної мобільності.

IV. СИСТЕМА КОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

4.1. Забезпечення і контроль реалізації студентоцентрованого навчання і викладання в Університеті покладається на учасників освітнього процесу у відповідності з їх обов'язками, передбаченими посадовими інструкціями, внутрішніми актами, галузевим законодавством України, роботодавців та Університету.

4.2. Система контролю результатів навчання в Університеті відповідає наступним вимогам:

- ✓ критерії та методи оцінювання оприлюднюються заздалегідь;
- ✓ оцінювання максимально об'єктивне: однаковий рівень складності варіантів завдань;
- ✓ оцінювання здійснюється більш як одним екзаменатором;
- ✓ оцінювання є послідовним, справедливо застосовується до всіх здобувачів та проводиться відповідно до встановлених процедур;
- ✓ контроль здійснюється одночасно для всіх здобувачів групи;
- ✓ при контролі забезпечується дотримання принципів академічної доброчесності, етики, максимальної коректності й доброзичливості;
- ✓ до груп, результати контролю яких порівнюються, висуваються однакові вимоги;
- ✓ визначено офіційну процедуру розгляду звернень здобувачів.

4.3. Система контролю результатів студентоцентрованого навчання забезпечується органами студентського самоврядування Університету, навчально-наукових інститутів/факультетів, Агентами змін.

4.4. Питання дотримання в Університеті системи студентоцентрованого підходу до навчання та викладання здійснюється на спільних засіданнях учасників освітнього процесу.

V. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1 Положення про забезпечення студентоцентрованого підходу до навчання у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка вводиться в дію наказом ректора на підставі ухвалення рішення вченою радою Університету.

5.2. Зміни, доповнення, втрата чинності Положення про забезпечення студентоцентрованого підходу до навчання у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка затверджується наказом ректора Університету на підставі ухвалення рішення вченою радою Університету.

Перший проректор

Л.В. Пшенична Л.В. Пшенична

«29» 03 2021 року

Начальник Центру забезпечення
якості вищої освіти

М.М. Ячменик М.М. Ячменик

«29» 03 2021 року

Провідний юрисконсульт

В.М. Черкашин В.М. Черкашин

«29» 03 2021 року

Проект положення підготувала

начальник навчального відділу

Л.В. Петренко Л.В. Петренко

«29» 03 2021 року